

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie M. S.,
skazanego z art. 178a § 4 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2024 r.,
wniosku obrońcy o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania
sprawy sygn. akt III KK 608/23
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił
wyłączyć sędziego SN Ryszarda Witkowskiego od udziału w
sprawie o sygn. akt III KK 608/23.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym, na skutek kasacji wniesionej przez obrońcę
skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21
czerwca 2023 r., sygn. akt IV Ka 69/23, zawisła sprawa M. S., która została
zarejestrowana pod sygnaturą III KK 608/23.

Zarządzeniem z dnia 18 grudnia 2023 r., Prezes Izby Karnej przydzielił
niniejszą sprawę do referatu SSN Ryszarda Witkowskiego.

W dniu 28 grudnia 2023 r., obrońca skazanego wystąpił z wnioskiem o
wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego w trybie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 §
1 k.p.k. od udziału w rozpoznaniu tej sprawy, z uwagi na uzasadnione wątpliwości,
co do jego bezstronności w przedmiotowym postępowaniu, jak również ryzyko

uznania w przyszłości, że w sprawie wystąpiło uchybienie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej w związku z nienależytą obsadą sądu.

Wniosek ten został przydzielony, zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 11 stycznia 2024 r., do referatu SSN Eugeniusza Wildowicza.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu od rozpoznania sprawy, jeśli istnieje okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności przy jej rozpoznawaniu. O potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia sędziego decyduje między innymi ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, takie okoliczności, które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (zob. post. SN z 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21). Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.), należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Przy spolaryzowaniu nastrojów społecznych, a w szczególności w środowisku sędziowskim, brak jest w tej sytuacji możliwości obiektywnego przekonania przeciętnej rozsądnej osoby, że zaistniałe okoliczności nie będą rzutowały na bezstronne osądzenie spraw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21).

Każda okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość, musi wpływać na ocenę bezstronności. Są to, między innymi, okoliczności powołania sędziego Sądu Najwyższego na urząd, te wynikające ze sfery życia prywatnego, jak również związane ze sposobem procedowania w dotychczas rozpoznawanych sprawach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2022 r., V KB 6/22).

Złożony przez obrońcę wniosek nawiązuje do okoliczności związanych z powołaniem Ryszarda Witkowskiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego na

wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Sam fakt brania udziału w orzekaniu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Krajowa Rada Sądownictwa jest bowiem obecnie zależna od władzy wykonawczej i nie reprezentuje środowiska sędziowskiego, a zatem nie jest organem, o którym mowa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Wada nominacyjna, wynikająca z udziału w procesie powołania na urząd sędziego wadliwie ukształtowanej KRS, odgrywa szczególne znaczenie w przypadku sędziów Sądu Najwyższego – do których grona przystąpił, dzięki tej procedurze, Ryszard Witkowski. Wynika to z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (por. Uchwała Sądu Najwyższego w składzie połączonych 3 Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20).

Powyższe w sposób szczególny odnosi się do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, której szeregi zasiliał do momentu likwidacji Izby w lipcu 2022 r. sędzia Ryszard Witkowski, bowiem, jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, proces nominacyjny do tej Izby obejmował kandydatów na stanowiska członków izby sądowej utworzonej od podstaw w celu orzekania w szczególności w przedmiocie postępowań dyscyplinarnych dotyczących sędziów krajowych i kwestii związanych z reformą przepisów odnoszących się do Sądu Najwyższego, której niektóre aspekty doprowadziły już do stwierdzenia naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, a z drugiej strony, w skład tego organu mieli wchodzić wyłącznie nowi sędziowie, którzy nie zasiadali do tej pory w Sądzie Najwyższym, którym miało przysługiwać znacznie wyższe wynagrodzenie i którym przyznano szczególnie

wysoki stopień autonomii organizacyjnej, funkcjonalnej i finansowej w porównaniu z warunkami panującymi w pozostałych izbach Sądu Najwyższego. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, mogąc wzbudzić także w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby, toteż uznał on, iż Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce).

W czasie orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego sędzia Ryszard Witkowski niejednokrotnie okazywał lekceważenie wiążącego polskie sądy orzecznictwa europejskiego (choćby poprzez rozpoznawanie spraw w okresie zawieszenia przez TSUE funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej – np. w dniu 16 listopada 2021 r. w sprawie I DO 13/21), tym samym podtrzymując narrację prowadzoną przez ówczesną władzę wykonawczą, a zwłaszcza Prokuratora Generalnego, który awansował go jeszcze jako prokuratora wojskowego do Prokuratury Krajowej w 2016 r. Może to wskazywać na polityczną zależność tego sędziego, a jego przejście do Izby Karnej nie usuwa tego stanu.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić należy, że zachodzą uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego objętego w tej sprawie wnioskiem o wyłączenie. Istnieje bowiem obawa, że na jego orzekanie w sprawie III KK 608/23 mogłyby wywierać wpływ czynniki inne niż merytoryczne, a wydane z udziałem SSN Ryszarda Witkowskiego orzeczenie dotknięte byłoby wadą rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Kierując się koniecznością zapewnienia stronom prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą, uznając, że w sprawie ziściły się przesłanki określone w art. 41 § 1 k.p.k., należało orzec jak na wstępie.

[PGW]

[as]

